

כ"ו טבת, תשע"ד, 26.12.2013

גיליון מס' 389

פרשת וארא

חופשי זה לגמרי לא לבד...

מאת תרצה אורן, קיבוץ סער

בפרשתנו ישנו דו שיח פיוטי בין הקב"ה למשה, לאחר השליחות הראשונה של משה שהסתיימה בעיני הקב"ה בהצלחה ובביטוי החוזר "אני ה'", ובעיני משה בכישלון ובביטוי החוזר "אני ערל שפתיים".

במרכזו של דבר ה' בפיוט מנוסחות באופן חגיגי חמשת לשונות הגאולה:

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו,ו)

"והצילתי אתכם מעבודתם" (ו,ו)

"וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים" (ו,ו)

"ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לא-לוהים" (ו,ז)

"והבאתי אתכם אל הארץ" (ו,ח)

סוד תהליך הגאולה מובא בקיצור תמציתי ומדויק. כל אדם המשועבד או החש משועבד למהו או למישהו, כאשר הוא מתמהמה בחיפוש הדרך להתחיל בתהליך של גאולה, מצדיק עצמו בערלותו, במגבלה כלשהי הטבועה בו. הקושי לעשות את הצעד הראשון הוא עצום, הפחד והחשש רב, וחוסר הביטחון בסיכויי התהליך ובהצלחתו מחדירים ייאוש ורפיון במשועבד. לכן התהליך אינו כולל את המשועבד בלבד, כי "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים", אלא ישנו "האחר", השליח, (במקרה שלנו הקב"ה בכבודו ובעצמו, כפי שכתוב בהגדה של פסח) אשר שומע את הנאקה, הזעקה ובוחר לקחת חלק בתהליך.

ה'אחר' הוא זה שמוציא ומושה את המשועבד מתחת ערימות הסבל והייאוש שאופפות אותו בתקופה הקשה, ומעלה אותו על מנת שיוכל לראות את המציאות באור בהיר.

ה'אחר' הוא זה שמסייע לנתק את כבלי המחויבות המשעבדת שנראתה נצחית ובלתי ניתנת לניתוק. על ידי כך מתחוללת באחת הצלה מן הניצול, והמשועבד שעד לפני רגע חש כצל עובר הופך לניצול. רגע ההצלה הוא הרגע בו ניתק המשועבד מהרגל השעבוד ואינו חוזר על מה שהיה כפוי לעשות.

ה'אחר' הוא זה שמשחרר. הוא האחראי להשלמת תהליך התשלום והגאולה השלמה. הוא גואל את המשועבד ומפריד אותו מן המשעבד. הגורם המשעבד עדיין לא מפנים את מצבו החדש, לכן עומד למשפט ונעשים בו שפטים. עתה הזרוע הנטויה אינה של המשעבד אלא היא מופנית כלפיו. אך לא על ידי המשועבד, הנמצא עדיין תחת רושם עז וסייטים, אלא על ידי האחר. סוף, סוף המשועבד חש חופשי ונטול איומים.

ה'אחר' הוא זה הנוטל חלק מרכזי גם בשיקום. החופש מן הרע גורם לאושר אך באופן זמני בלבד. השחרור והדרור הינם מטרה אך לא תכלית. יש צורך למלא את חלל אי השעבוד בתוכן אמיתי אשר ימנע ממי שסבל בעבר להפוך בעצמו למשעבד בעתיד. לקיחת הלקח הטוב, יצירת קבוצת השתייכות משמעותית וחיזוק הזהות הם הבסיס לחיים של כבוד הדדי ומלאות ללא צורך להיות כפייתי, משעבד או משועבד.

ה'אחר' הוא זה המלווה מקרוב את המסע המשותף כביכול, עד להבאה אל חוף מבטחים. הוא נותן יד ומעניק ליווי צמוד. משמעותה של ההבאה לחוף מבטחים היא שגם אם תהייה נפילה בדרך, יהיה מי שיירם, יחבוש פצעי אוהב ויחזק. הביאה אל המקור, החזרה אל החיבור לשורשים, אל המולדת שנעזבה, כמוה כשיבה אל עצמי.

בתהליך הגאולה בין שהוא אישי ובין שהוא לאומי, גלומים יסודות אלו שבחמשת לשונות הגאולה.

אבות האומה נזכרים בפתח ובסיום כעמודי תווך לדבר הא-ל. זוהי אמירה העונה לצורך גדול של האדם המיואש, המתלבט אם כוחותיו יעמדו לו בתהליך כה ארוך ובהתמודדות מתמשכת. הקב"ה חושף בפנינו כוח פנימי, רגשי ומוסרי הפועל כגורם מדרבן על האדם המשועבד – אם לא למענך, גאל עצמך למען אבותיך, למען משפחתך ומורשתך.

זוהי מעין קריאה מהדהדת: אל נא תאכזב את דורות העבר הנעלים, למען דורות העתיד הסר עכבות וכבלים.

תרצה אורן היא חברת קבוצת סעד, נשואה לבני, אמא לשגיא, פנינה, ספיר ומורה - מחנכת בהגיבת הביניים בבית ספר דע"ת בסעד.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il